

НАДПИСИТЕ ВЪРХУ МОНЕТИТЕ НА ЕДОНИТЕ

Мирена Славова

Монетите на едоните се вписват в т.нар. ранно тракийско монетосечене от края на 6. и началото на 5. век пр.н.е. – дерони, орески, бизалти, зайели, ихни, едони (Δέρρωνες, Ὀρησκόιοι, Βισάλλται, Ζαίελοι, Ἰχναῖοι, Ἦδωνες, Ἦδωνοι, Ἦδωναί). Началото на неговото изучаване поставя книгата на Баблон – E. Babelon. *Traité des monnaies grecques et romaines. Deuxième partie. Description historique. Tome premier.* Paris. 1907, а последната обстойна работа върху монетите на едоните принадлежи на М. Тачева (Tatscheva 1998, Тачева 2006). Целта на настоящото проучване е да актуализира и осъвремени някои остарели схващания за надписите върху едонските монети. Тъй като съществена част от тези монети се намират в чуждестранни или частни колекции и тъй като са обект на фалшификации, едно от последните цялостни изследвания на тракийското монетосечене се ограничава само върху домашното съкровище от с. Величково, Пазарджишко, съдържащо 9 сребърни тетрастатери на дероните (Youroukova 1976, 4–7). Съществуват различни обяснения за твърде разнообразните стандарти, използвани при сеченето на ранните тракийски монети – евбейско-атически, вавилонски, самостоятелен трако-македонски (при който 1 статер = 9,82 г = 1/50 от леката вавилонска мина). Според Баблон стандартът е лидийско-ликийски или милетски (Babelon 1907, col. 1035–1036). Тъй като монетите са сечени в различно време и на различни места, промените в използваните еталони за тежест са разбираеми. Изключително важна особеност на това монетосечене е общият набор от мотиви на лицевите и опаковите печати, което би могло да се обясни с общия културноисторически и митологически ареал и с наличието на общи монетарници. Така мотивът „гол мъж води два вола“ е общ за монетосеченето на ихни, едони и орески, „кентавър носи менада“ – за монетите на орески, зайели и тасосци, а мотивът „воин до кон“ – за тези на бизалтите и на Александър Филелин (498–454) (Babelon 1907, col. 1037–1038, Tatscheva 1998, 614).

Едоните обитават земите между долното течение на Струма и планината Пангей, наричана на български Кушница, а на турски Pınardag – т.е. между залива при вливането на р. Струма и Кавалския залив срещу о. Тасос.

Монети на техния цар Гетас се датират в края на 6. и началото на 5. в.пр.н.е. Това са първите европейски монети с надпис с името на владетеля и титлата цар. Тъй като няколко от намерените досега едонски монети са открити край Тигър и Ефрат, а и монетите на Гетас са сребърни октадрахми, тежащи 27–29 грама, предназначени очевидно за изплащане на големи суми (Тачева 2006, 31–32), може да се предположи, че с тях Гетас се е разплащал с персийските сатрапи в Егея. След 492–480 г. тези монети са попаднали в Двуречието, трезорирани от 500 г. докъм 250 г. Разбира се, едрата търговия между Егея и Изтока, царските трезори на перси, траки и македонци, походите на Александър Македонски също са фактори за тяхното разпространение в Азия (Тачева 2006, 31–32).

Началото на владетелството на Гетас трябва да е предшествовало персийското навлизане в балканските земи – Дариевата експедиция през 513 г. и Ксерксовата през 480 г. – защото скъпите и големи сребърни октадрахми (= 2 дарика) предполагат силна „власт над една среброносна земя“ (Тачева 2006, 34). Баблон смята, че това е станало между заминаването на Хистией до идването на Ксеркс през 480 г. Този Хистией, тиран на Милет, получава през 513 г. от Дарий като компенсация едонския град Миркин (Hdt. V, 11). Започва да го укрепява, но е извикан обратно при Великия цар не без усилията на Мегабаз, който завиждал на Хистией за богатствата на подарената му земя (Hdt. V, 23). Херодот ни споменава и други едонски градове във връзка с експедицията на Ксеркс – Дорискос и Ейон (Hdt. VII, 25), които даже след поражението на персите през 480 г. остават тяхно притежание дълго време. В Миркин е изпратен след неуспешното Йонийско въстание и Аристагор, тиранът на Милет, но скоро войската му била унищожена от траките, разказва Херодот в последния абзац на петата си книга Терпсихора (Hdt. V, 124). От Тукидид знаем за мястото на тези земи в стратегическите планове на атиняни и спартанци по време на Пелопонеската война и научаваме за последния им цар Питак, че бил убит през 424 г.

С това едоните загубват своето самостоятелно политическо лице, но тяхното присъствие в гръцката и римската литература не секва.

Намирайки се в контактна зона на взаимно културно влияние, те се превръщат в популярен и обичан образ-клише за античните поети, щом стане дума за оргиастични празници и за Дионис. Първи Есхил и Еврипид споменават земите, обитавани от едоните, в „Перси” и „Рез” (A. Persae 49; E. Rhesos, 277).

Литературно-митологическата гръцка и римска традиция обаче свързва името на едоните преди всичко с Дионис, Орфей и Троянския митологически цикъл. Трагедията „(Ἦδωνοί” на Есхил е третираше мистерии на Котито, придружавани от виковете, тимпани, песни и звън. Знаем за Ликург, че е едонски цар – βασιλεὺς (Ἦδωνῶν (Soph. Ant. 955), че менадите често се наричат Ἦδωνίδες, а пъстрите им наметки βασσάραι се определят като Ἦδωνὰ ἱμάτια (Tomashek 1980, 39). Едоните са известни и с изкусната изработка на хитони. В трагедията „Хекуба” Еврипид ни представя тракийския цар Полиместор да разказва на Агамемнон за срещата си с Хекуба и троянските пленнички, преди да бъде ослепен. Действието се развива на Тракийския Херсонес и Полиместор си припомня как троянските девойки се дивели на хубавия му пеплос, хвалейки „совалката на едонската ръка” (κερκίδ’ Ἦδωνῆς χερὸς ἦνουν, E. Hec. 1150).

В римската поезия Edōni, ōrum, m са опиянените от вино поклонници на Дионисовия култ, вж. например сравнението у Нор. С. 2, 7, 25–27:

curatue myrto? Quem Venus arbitrum
dicet bibendi? Non ego sanius
bacchabor **Edonis**: recepto
dulce mihi furere est amico.

Matres Edonides се превръщат синекдохично в „тракийките”, оплетени от коренища по волята на Дионис заради смъртта на Орфей (Ovid. Metam. 11, 69), а Edōnis, idos, f означава просто вакханка. Така завръщащият се вкъщи призори подпийнал Проперций намира, че едонката, строполила се в тревите край тесалийската река Апида след безспирни танци, е не по-малко уморена от сладко спящата му любима (Prop. I, 3, 5):

nec minus assiduis **Edonis** fessa choreis
qualis in herboso concidit Apidano.

Жилавостта на този locus communis в гръко-римската литературна традиция подсказва дълбоките корени на културните и стопанските

контакти между траки и гърци, а оттам и римляни, в тази част на Балканите. Тази културна и икономическа общност закономерно се отразява от съдържанието на лицевите печати на едонските монети. На тяхната лицева страна има изображение на гол мъж с шапка *causia*, с две копия (или без), караш два вола. Това вероятно е бог Хермес (та затова на монетите на дероните той е изобразен с кадудей), а животните са воловете на Аполон. Сякаш това е илюстрация към Омировия химн за Хермес, където е разказано популярното приключение на крадливия Хермес, отнел от Аполон петдесет бели бика със златни рога в Пиерия в подножието на Олимп. За една друга, едноименна, Пиерия в подножието на Пангей, напомня Баблон (Babelon 1907, col. 1056)¹. (обр. 1 и 2)

В тази работа аз ще се придържам към номерацията на монетите, описани в последното проучване на М. Тачева, където тя разделя единадесетте известни ни едонски монети на три подгрупи въз основа на печатите върху реверса – колело с четири спици във вдлъбнат квадрат (№ 1, 2, 3, 4), четириделен квадрат (№ 5) или четириделен квадрат със странична рамка (№ 6, 7, 8, 9, 10, 11) (Tatscheva 1998, 615–617).

От гледна точка на употребените азбуки и гръцки диалекти монетите могат да бъдат разделени на:

1. Монети с надпис на йонийски диалект:

- с евбейска азбука – № 1
- с източно-йонийска азбука – № 5, 6, 7, 8, 10, 11

2. Монети с надпис на дорийски диалект – № 2, 9

Монети с надпис на йонийски диалект

Севбейска азбука: № 1

NOMISMA EDONEON BASILEOS ΓΤΑ

Надписът върви отдясно наляво и е отпечатан ретроградно. Тъй като между буквата Γ и постулираната буква Ι във формата ΓΤΑ има място, на което, доколкото може да се съди от снимката, може да се настоява за наличие на три части, образуващи буквата Ε4 според класификацията на Джефери (Jeffery 1961, 24), само че в обратна посока, имаме основания да четем ΓΕΤΑ. Това е единственият надпис, гравирани последователно на евбейска азбука, в която няма специални знаци за дългите е- и о-вокали и Ε и Ο имат фонетична стойност съответно [ē] и [ō], [ō] и [ō].



обр.1

№ 5. ΓΕΤΑ ΒΑΣΙΛΕΥ ΗΔΩΝΕΩΝ

№ 6. ΓΕΤΑ ΒΑΣΙΛΕΥ ΗΔΩΝΕΩΝ

№ 7. ΓΕΤΑ ΒΑΣΙΛΕΥ ΗΔΩΝΕΩΝ

№ 8. ΓΕΤΑΣ ΗΔΩΝΕΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ (вж. обр. 1 и 2)

№ 10. ΓΕΤΑΣ ΒΑΣΙΛΕΥ ΗΔΩΝΕΩΝ

№ 11. ΓΕΤΑΣ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΗΔΩΝΕΥΝ

Както е известно, характерна особеност на източно-йонийската азбука е използването на семитския знак *het* <H> за отворено [ē] и специалното означаване на отвореното [ō] чрез <Ω>. Цикладите използват подобна азбука, но например Парос (и колонията му Тасос) в най-ранните си надписи използват знака <Ω> за [ō] и <C> за [b], с каквато азбука са изписани някои от монетните легенди на бизалтите (Jeffery 1961, 42, 364).

Измежду горепосочените надписи само № 8 е написан на “правилен” йонийски диалект, но в него непоследователно е използвана източно-йонийската азбука по отношение на предаването на отвореното [ō], което тук е написано чрез <O> (т.е. без кръгчето на омикрона да е отворено отдолу) вместо чрез <Ω>, което е иновация на източно-йонийската азбука.

Останалите пет надписа ни изправят пред затруднения. Те са написани очевидно на йонийски и с източно-йонийска азбука, но две езикови форми поставят проблем – ΓΕΤΑ и ΒΑΣΙΛΕΥ. Редно е да припомним, че монети № 5 и № 6 са смятани от някои изследователи за фалшификати, а за № 11 липсват конкретни данни (Tatscheva 1998, 616–617).



обр.2

Монети с надпис на дорийски диалект

№ 2. [ΓΕΤΑ Β]ΑΣΙΑ[ΕΩΣ Η]ΔΟΝΑΝ

№ 9. ΓΕΤΑ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΗΔΩΝΑΝ

Тези две легенди са написани на дорийски диалект, като името на цар Гетас е в родителен падеж.

Нека да видим как досега са интерпретирани тези единадесет надписа. По отношение на съдържанието те не представляват трудност, защото съобщават или името на Гетас, цар на едоните, или че монетата принадлежи на Гетас, цар на едоните.

Както стана ясно, проблемни са надписите на йонийски, написани на източно-йонийска азбука и съдържащи формите ΓΕΤΑ и ΒΑΣΙΛΕΥ. Проблемът идва оттам, че ΓΕΤΑΣ и ΒΑΣΙΛΕΥΣ на йонийски в родителен падеж трябва да имат формите ΓΕΤΕΩ, ΓΕΤΕΟ или ΓΕΤΕΥ и ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

1. Интерпретацията на Баблон (Babelon 1907 col. 1056).

№ 5, № 6, № 7: ΓΕΤΑ ΒΑΣΙΛΕΥ – Баблон нарича тези форми доста неясно „умалителни съкращения” („abréviations hypocoristiques”) в бел. I с посочена литература. Той се позовава на най-старите надписи на Беотия и посочва, че съществуват асигматични именителни падежи като Καλλία (= Καλλίας), Τυδεύ (= Τυδεύς), Μυρίλλα (= Μυρίλλης). Не е аргументирано от лингвистична гледна точка твърдението му, че краесловната сигма не се е чувала при произношението и писмеността понякога си е спестявала да я отразява.

№ 8: ΗΔΟΝΕΟΝ – архаизъм (? б.м.) вместо ΗΔΩΝΕΩΝ.

№ 2, № 9: ΗΔΩΝΑΝ – употреба на малоазиатски еолийски или дорийски („l'emploi du dialecte éolo-asiatique ou dorien”).

1. Интерпретация на Пердризе (Perdrizet 1911, 120–131).

№ 5, № 6, № 7: ΓΕΤΑ – Пердризе също смята, че в монетните легенди, където има βασιλεϋ, Γετα е именителен асигматичен падеж. Използвайки сведението на Аполоний Дисколос от II в. от н.е. и на Прищипен, че македонците и тесалийците употребяват звателен падеж на имената на –ας като именителен, той постулира стара еолийска черта в македонски и приема, че Γετα е по-старата форма на Γετας. Прибавя и беотийския им падеж Νεστίδα (IG VII 4209) като доказателство (Perdrizet 1911, 123–124).

№ 5, № 6, № 7, № 10 ΒΑΣΙΛΕΥ – според Пердризе тази асигматична форма е остатък от староеолийски („survance de l'altaolisch”) и изпадането на сигмата е възприето от него като особеност на говоримия език („particularité de langage parlé”). За доказателство той привежда надписи от вази като ΟΝΕΤΟΡΙΔΕΚΑΛΟΣ = 'Ονετορίδη(ς) καλός и НΟΠΑΙΚΑΛΟΣ = ὁ παῖ(ς) καλός.

№ 8 ΗΔΟΝΕΟΝ – използвана е пароска азбука, в която не се използва отделен знак <Ω> за дълго отворено /o/. Що се отнася до знака за /b/ в ΒΑΣΙΛΕΥΣ, той е , а не <C>, както би трябвало да бъде, ако се използва последователно пароската азбука. Обяснението на Пердризе е, че монетарниците са бързали да секат монетите, за да плащат данъка на Царя и двете йонийски азбуки – тази на Тасос и Акант – са се смесвали. Допълнително негово съображение е, че писането не е било контролирано от компетентни монетари в ателистата.

№ 5, № 6, № 7, № 10: ΗΔΟΝΕΩΝ – в тези легенди е използвана източна йонийска азбука, с която си служат гръцките колонии от Епитракия. Атическият генитив измества йонийския в монетите на Амфиполис в края на 5. и началото на 4. век, когато се появява окончание за GPI на имената от м. р. по първо склонение –ων вместо –εων.

№ 2, № 9: ΗΔΩΝΑΝ – формата не може да е дорийска, защото нямало дорийска колония по Егея. Затова той смята, че това е еолийска форма. Но и еолийци няма там. Следователно това е македонска форма, която съвпада с еолийската.

2. Интерпретация на Тачева (Tascheva 1998, 620; Тачева 2006, 41–42).

Тачева се позовава на Пердризе, като посочва твърде общо, че в монетните легенди са налице старосолийски, архаични йонийски форми, тасоски и контрахирани форми.

Бих искала да предложа следната интерпретация на едонските надписи.

№ 8. ΓΕΤΑΣ ΗΔΟΝΕΟΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

В тази легенда фразата „цар Гетас” стои в именителен падеж, а племенното име – в родителен падеж на йонийски диалект, изписано на някоя от азбуките, разпространени в гръцките колонии по егейското крайбрежие. Коя е тази азбука – източно-йонийска (в която е налице <H> и <Ω>), евбейска (в която писането на кратките и дългите затворени и отворени е- и о-звукове е чрез <E> и <O>) или пароска (която е специална в писането на /b/ чрез <C> и на /O/ чрез <Ω>)? Следи от всички тези азбуки се срещат в тракийските монети от този ареал (Jeffery 1961, 364). Очевидно е, че едонските монети с тази легенда заемат междинно място между източно-йонийската азбука на централните и северните йонийски острови (в това число Парос и Андрос) и евбейската азбука на запад не само чисто географски, но и по отношение на отразяването на дългото [o] – надпис № 8 показва консервативно придържане само към един знак за дълго и кратко [o] и псилотична употреба на <H> за отворено [ē]. Впрочем, това е показателно за неравномерността на приемането, разнообразните фактори и локалните промени на финийския прототип на гръцката азбука, които Джефери подробно дискутира в началото на своята книга. Както е известно, тъкмо жители на градовете Еретрия и Халкида от о. Евбея и на о. Парос и о. Андрос са основните колонизатори на северния егейски бряг. Така през 680 г. паросците колонизират Тасос начело с Телезикъл, бащата на Архилох, а Андрос създава през 650 г. в Източна Халкидика Акантос и Стагирос, а до Струма – Аргилос².

№ 10 ΓΕΤΑΣ ΒΑΣΙΛΕΥ ΗΔΩΝΕΩΝ

Важно е да подчертаем, че надписът е в именителен падеж. Липсващата сигма във формата ΒΑΣΙΛΕΥ смятам или за повлияна от

практиката върху монетни печати да се пропускат за пестене на място последните срички или букви, или за резултат на технически пропуск от страна на монетарницата. Във всеки случай мисля, че тук няма основание да говорим за някакво действително езиково явление или за просторечие по подобие на вазовите надписи (макар че те предоставят хубави паралели), защото все пак това са царски монети. Но от друга страна, ние не можем да бъдем сигурни колко грамотен е бил авторът на печата и колко грижливо го е изработил. Затова е важно да си представим къде и как Гетас е правел поръчката и в каква монетарница. По всяка вероятност тези надписи са продукт на двуезична трако-гръцка среда – или той е знаел гръцки и е казвал на гръцки какво иска да пише на монетите му или е написал на гръцки какво иска да е изписано на монетите му. Ако допуснем, че той лично не е говорел гръцки, то това са правели или хората в канцеларията му, или авторите на печатите в монетарниците. Тук се налага един паралел, макар и много по-късен, с използването на гръцкия език като официален език на Първата българска държава в ханската канцелария през 8. – 9. век и първобългарските надписи, които имат за автори неграмотни носители на езика. В едонските монети става дума било за неграмотност, било за икономия на място или за техническо опущение.

Що се отнася до писането на отвореното /ō/ чрез <Ω> и на отвореното /ē/, чрез <Η>, очевидно е, че става дума за монетарница в някоя колония с източно-йонийска азбука (без Тасос до 430 г.³) – може би в някоя от андроските колонии, например Аргилос на Струма или Акантос и Стагирос в източна Халкидика.

№ 2, № 9: ΓΕΤΑ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΗΛΩΝΑΝ

Дорийски, еолийски или македонски са формите ΓΕΤΑ и ΗΛΩΝΑΝ?

Това окончание –āo > α (*Ατρείδα, εὐεργέτα, *Ηρακλείδα) е характерно за дорийските диалекти. На егейското крайбрежие имаме една единствена дорийска колония – коринтската Потидея. Доказателство за консервативното придържане към коринтската азбука в Потидея е една база на статуя в Делфи с коринтско <Β> за дълго и кратко /e/ и <Μ> сан (буква между Π и Q, означаваща звучен спирант z, заменена от сигма в първата половина на 5. век) – ΘΒΥ<ΒΝΒΜ (= Θευγένης). Потидея влияе върху графичната практика в Олинт, където до 480 г., когато Олинт

попада под влиянието на халкидската Тороне, се използва коринтската азбука. Намерени са две надгробни стели от Олинт от предхалкидската епоха – женски имена от първата половина на 5. век Πολυζένας и Νεύμους (= NBVMOM), написани с коринтска азбука (Jeffery 1961, 363). Този “дорийски екскурс” е необходим, за да аргументираме твърдението, че е излишно да търсим “староеолийска” следа в едонските надписи за обяснение на формите ΓΕΤΑ и ΗΔΩΝΑΝ. Те могат да са дорийски, защото очевидно е съществувал “дорийскоезичен остров” близо до едоните.

Любопитно е, че ние притежаваме надписи на дорийски в Козани и на беотийски на Дервения краáter, но обикновено се приема, че тези съдове са донесени от дорийскоговорещо население от юг.

От друга страна, такава дълга, незатворена алфа, каквато имаме във флексията за родителен падеж на ΓΕΤΑ ΗΔΩΝΑΝ, е налице и в ранните надписи от Македония. Старогръцките надписи от Македония са на койне, затова са малко примерите с дълга незатворена алфа. Най-ранният е от Пела от 375–350 г. в надгробен надпис: Ἀπαδίκας – GSg (Panayotou 212–213). Благодарение на локалната традиция обаче македонската именна система продължава да предлага имена на ας/-α и родителен падеж на -αν при имената по първо склонение. Така Хезихий ни информира, че ταγόναρα е μακεδονική τις ἀρχή, а Ливий, че царската македонска кохорта се нарича *picatores* (Liv. XLIII 19, 11) (Panayotou 212–213). Притежаваме и едно дефикσιο от Пела от 350 г. пр.н.е., в което четем: τῶν ἄλλαν πασῶν γυναικῶν καὶ χρηρῶν (Panayotou, Index, Pella 27).

От трета страна, генитив на -а имаме и в други ранни тракийски монети от последната четвърт на 5. век или началото на 4. век: ΣΕΥΘΑ ΚΟΜΜΑ, ΣΕΥΘΑ ΑΡΓΥΡΙΟΝ⁴, а сега и печатът ΣΗΥΣΑ ΤΗΡΗΤΟΣ⁵, което предполага именителен падеж ΣΕΥΘΑΣ. В края на същия век обаче в Севтополския надпис вече е налице Σεύθης: πεῖθῃ Σεύθης ὑγιαίνων παρέδωκεν Ἐλτιένῃν Σπартόκωι (Elvers 1994, 244, ред 2–3). В лапидарните паметници се срещат множество тракийски имена, изгласяващи на -ας/-α като Βειθας, Αστας, Βαστοκεῖλας, Βειθυκεῖλας, Βυρεβίστας, но те са засвидетелствани най-рано през 1. в. пр.н.е. Трудността идва от това, че надписите, в които такива форми са налични, са късни и в тях откриваме елинистическата тенденция генитивът да се прави, както днес на новогръцки – без сигмата от именителен падеж: Βειθας – Βειθα. Следователно сме възпрепятствани да определим кога имаме архаична черта

в склонението на тракийските и македонските имена и кога – елинистическа.

Все пак имаме основания да настояваме въз основа и на монетите на Севт и Гетас, че генитивът на имената на *-ας* в тракийски е имал падежен завършек както в македонски и дорийски – {a}. Тази констатация се вписва както в представите ни за палеобалканска общност на говорените в този ареал езици, така и в схващанията за македонския език като неединен, а съставен от няколко съставлящи го (съгласно схващането на Брикс и Панайоту) и унифициран от дорийския на Аргеадите (Panayotov, 134).

И тъй, македонски, тракийски и дорийски имат падежен завършек {a} в генитив вместо {ou}, както е на атически, или {εω}, {ευ} или {ω}, както е в йонийски (срв. Νοσσίω от нашата Аполония, Slavova 2004, 88–89). Затова формата Гета в легендата ΓΕΤΑ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΗΔΩΝΑΝ може да бъде написана на дорийски и да е сечена в дорийски говорещ град. Но едновременно с това тя може да е тракийски родителен падеж.

№ 5, № 6, № 7: ΓΕΤΑ ΒΑΣΙΛΕΥ ΗΔΩΝΕΩΝ

Тук бихме могли да настояваме, че авторът на печата и мислел за текста като фраза в родителен падеж. Вероятно той е започнал с форма на личното име в родителен падеж. Да не забравяме факта, че № 6 и № 5 са смятани за антични фалшификати.

Нямаме основание да постулираме, че тук името на цар Гетас е в именителен падеж и да настояваме, че в тракийски (или в македонски според Пердризе) е съществувал асигматичен именителен падеж, както смятат Пердризе и Тачева, щом имаме форми като ΓΕΤΑΣ. Панайоту например се отказва да коментира сведението на Аполоний Дисколос, приведено от Пердризе, защото според нея няма епиграфски доказателства за такова твърдение. От друга страна, твърдението му за еолийски асигматичен номинатив в северна Гърция, и в частност в македонски, предизвикват у нея недоумение, защото името Гетас се среща върху тракийски, а не македонски монети (Panayotov, 132–134)⁶.

В заключение: надписите на едонските монети свидетелстват, че през 6. – 5. век пр.н.е. по северното егейско крайбрежие сред траки, гърци и македони съществува културна и икономическа общност, която закономерно рефлектира в общност на езици, диалекти и азбуки.

БЕЛЕЖКИ

¹ Tatscheva 1998, 620 смята, че това е символично изображение на самия Гетас.

² За мирното съжителство на различни племена край устието на Струма и Пангей разказва Hdt. V, 23.

³ Pouilloux посочва стелата на Филис от 430 г. като първия датиран паметник, който показва отстъплението на локалната (пароска) азбука на острова (Pouilloux 1954, 87).

⁴ Юркова се съмнява в тяхната автентичност, защото ѝ се струва, че това са необичайни легенди: "The name of Seuthes appears in the form ΣΕΥΘΑ instead of ΣΕΥΘΟΥ as it should be in genitive" (Youroukova 1976, 13).

⁵ **Н. Шаранков.** Собственикът на печата е ясен. Тема, бр. 29 (300) / 2007 (23–29 юли), 73.

⁶ Ние бихме могли да добавим и други примери за асигматичен номинатив от северозападните гръцки диалекти, за да не се ограничим само с цитирания от Пердризе и Тачева случай Νεστίδα (IG VII 4209), но те не са релевантни за тракийския материал (Bechtel 1923, 249):

БИБЛИОГРАФИЯ

Babelon, 1907: E. Babelon. Traité des monnaies grecques et romaines. Deuxième partie. Description historique. Tome premier. Paris, 1907.

Bechtel, 1923: Fr. Bechtel. Die Griechischen Dialekte. B. II. Berlin, 1923.

Elvers, 1994 K.-L. Elvers. Der "Eid der Berenike und ihrer Söhne": eine Edition von IGBulg III, 2, 1731. B: Chiron, 24. Band, 1994, 241–266.

Jeffery, 1961 L. H. Jeffery. The Local Scripts of Archaic Greece. Oxford, 1961.

Moushmov, N. Moushmov Ancient Coins of the Balkan Peninsula. Translation from the Bulgarian and HTML Conversion by STS Enterprises.

<http://www.wildwinds.com/moushmov/edoni.htm>

Panayotou s.a : Anna B. Panayotou. La langue des inscriptions grecques de Macedoine (IV^e s.a.C. – VII^e s.p.C.). s.a. Nancy, 1990.

Perdrizet, 1900: P.Perdrizet. Inscriptions de Philippes : Les Rosalies BCH. 24, 1900, 299–323

Perdrizet, 1911: P. Perdrizet. Géta, roi des édones. BCH 35. 1911, 108–119.

Perdrizet, 1911: P. Perdrizet. Contribution à l'étude du Macédonien. BCH 35, 1911, 120–131.

Perdrizet, 1922: P. Perdrizet. Études amphipolitaines, BCH 46, 1922, 36–57.

Pouilloux, 1954 J. Pouilloux, Recherches sur l'histoire et les cultes de Thasos I. De la fondation de la cité à 196 av. J.-C. De Boccard, Paris, 1954

Seyrig, 1927 H. Seyrig. Quatre cultes de Thasos (note additionnelle). BCH 51, 1927, 369–373.

<http://www.snible.org/coins/hn/macedon.html>

Tatscheva, 1998: M. Tatscheva. ΓΕΤΑΣ ΗΔΟΝΕΟΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ. – В: Stephanos numismatikos. E-Schönert-Geiâ zum 65. Geburtstag. Berlin 1998, 613–625.

Tomashek, 1980: Tomashek, W. Die alten Thraker. Eine ethnologische Untersuchung. Wien. 1980. Unveränderter Nachdruck aus Sitzungsberichte der philosophisch-historischen Klasse der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften, 128. Band, IV Abhandlung.

Youroukova, 1976 Y. Youroukova. Coins of the Ancient Thracians. BAR. Supplementary Series 4. 1976.

Тачева, 2006: М. Тачева. Царете на древна Тракия. I. София, 2006, 30–45.